

Keeanga-Yamahtta Taylor: Ras, klass och marxism

[Artikel från socialistworker.org, 2011. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

För revolutionära marxister finns det ett invecklat samband mellan rasism och kapitalism. Kapitalismen är beroende av rasismen, både som en källa till att göra profiter, men ännu viktigare som ett sätt att söndra och härska. Rasismen behövs för att driva en kil mellan arbetare som annars har allting gemensamt och all orsak att gå samman och organisera sig, men som hela tiden splittras till den härskande klassens fördel.

Således måste varje verklig diskussion om de svartas frigörelse inte bara ta upp en kritik av kapitalismen utan också en trovärd strategi för att avskaffa den. För marxister är denna strategi beroende av de revolutionära möjligheter som finns i ett enat, mångrasigt och multietniskt proletärt uppror mot kapitalismen.

Marxister menar att möjligheten till den sortens enhet förutsätter att man strider och kämpar mot rasismen idag. Om inte de revolutionära organisationerna förbinder sig att bekämpa rasismen här och nu, så kommer inte arbetarklassen någonsin att enas och arbetarklassens revolutionära *potential* kommer aldrig att förverkligas.

Men trots alla de bevis som finns på att marxismen sedan många årtionden åtagit sig att bekämpa rasismen, så har den, i bästa fall, baktalats för att vara "blind" för att kämpa mot rasismen, och i värsta fall för att vara "oförmögen" till det. I en artikel från förra sommaren sammanfattade till exempel den populära kommentatorn och självbenämnda "antirasisten" Tim Wise kritiken från "vänsteraktivister" som han senare beskrev som marxister. Han skriver:

[V]änsteraktivisterna marginaliserar ofta färgade människor genom att utgå från en extrem klassförenkling, som hävdar att den "verkliga" frågan är klass och inte ras, att "den enda färg som räknas är grön" och att frågor som rasism bara är "identitetspolitik" som bör vara sekundär till att främja av en klassbaserad universalism och program för att hjälpa arbetande människor. Genom att bortse från att även medelklassen och välbärgade färgade människor drabbas av rasism och diskriminering på grund av hudfärg (och genom att anta att färgade och vita låginkomsttagare är lika förtryckta, trots mängder av bevis på motsatsen) förstärker denna förenkling de vitas förnekande och privilegierade perspektiv och avfärdar färgade människor verklighet.

Som vi ska se bortser det dessutom från kanske den viktigaste politiska lärdomen vad gäller samverkan mellan ras och klass: nämligen att den främsta orsaken till det låga klassmedvetandet och enheten bland arbetare i USA (och således till att klassbaserade program för att hjälpa alla behövande är så mycket svagare än i resten av den industrialiserade världen) är just rasismen och det sätt på vilket den vita rasismen avsiktligt har inympats bland vita arbetare.

Bara genom att direkt konfrontera detta (istället för att förbigå det som klassförenklarna försöker göra) kan vi någonsin hoppas bygga klassbaserade koalitioner över rasgränserna. För att den politik som klassförenklarna är för – vare sig de är socialdemokrater eller marxister – ska kunna fungera eller ens uppstå, måste med andra ord rasismen och de vitas överlägsenhet utmanas direkt.

Här anklagar Wise marxismen för: "extrem klassförenkling", alltså att marxister påstås tro att klass är viktigare än ras; att den nedvärderar kampen mot rasismen till "bara identitetspolitik"; och att den kräver att kampen mot rasismen ska "vara sekundär" i förhållande till kamp om ekonomiska frågor. Wise anklagar också så kallade "vänsteraktivister" för att förstärka "vitas förnekande" och för att "avfärda färgade människor verklighet" – vilket naturligtvis förutsätter att alla vänsteraktivister och

marxister är vita.

Vad säger marxisterna egentligen?

Marxister hävdar att kapitalismen är ett system som är grundat på de fås utsugning av de många. Eftersom det är ett system som är grundat på uttalad ojämlikhet så kräver det olika verktyg för att splittra majoriteten – rasism och allt annat förtryck under kapitalismen fyller detta syfte. Dessutom används förtrycket för att rättfärdiga och ”förklara” ojämlika förhållanden i samhället som berikar den minoritet som lever på majoritetens arbete. Således utvecklades rasismen från början för att förklara och rättfärdiga förslavandet av afrikaner – de påstods vara mindre mänskliga och inte förtjänade frihet.

Alla accepterar tanken att rötterna till förtrycket av slavar fanns i utsugningen under det dåvarande systemet. Inte lika många inser att *löneslaveriet* under kapitalismen är den centrala punkt kring vilken all annan ojämlikhet och allt annat förtryck rör sig. Kapitalismen använde rasismen för att rättfärdiga plundring, erövringar och slaveri, men som Karl Marx påpekade använde den också rasismen för att söndra och härska – för att ställa en del av arbetarklassen mot en annan och på så sätt trubba av klassmedvetandet.

Att, som marxister gör, hävda att rasismen är ett resultat av kapitalismen är inte att förneka eller förminska dess betydelse eller inverkan på det amerikanska samhället. Det är helt enkelt en förklaring till dess ursprung och skälet till att den fortlever. Många inom dagens vänster talar om klass som om det är ett av många förtryck, och beskriver det ofta som ”klassism”. Det som folk egentligen räknar till ”klassism” är elitism eller snobberi och inte samhällets grundläggande organisering under kapitalismen.

Trots att det finns en utbredd tro på motsatsen bland hans kritiker, var Karl Marx själv mycket medveten om rasfrågans centrala roll under kapitalismen. Även om Marx inte skrev så mycket om frågan om slaveri och speciellt dess inverkan på rasfrågan i samhället, så beskrev han faktiskt hur den europeiska kapitalismen uppstod med hjälp av stöld, våldtäkt och ödeläggelse, och skrev det berömda stycket:

Upptäckten av guld- och silverfyndigheter i Amerika, utrotningen och förslavandet av den infödda befolkningen, som levande begravdes i gruvorna, den begynnande erövringen och utplundringen av Ostindien, Afrikas förvandling till en jaktmark för handel med neger-slavar - allt detta kan betecknas som den kapitalistiska produktionsperiodens morgonrodnad.¹

Han förstod också hur centralt slaveriet var för världsekonomin. Han skrev:

Utan slaveri, ingen bomull, utan bomull ingen modern industri. Endast slaveriet har givit kolonierna deras värde, kolonierna har skapat världshandeln, och världshandeln är betingelsen för storindustrin. Så är slaveriet en ekonomisk kategori av högsta vikt.

Utan slaveriet skulle Nordamerika, det mest avancerade landet, förvandlas till ett patriarkaliskt land. Stryk Nordamerika från världskartan, och man har anarkin, handelns och den moderna civilisationens fullständiga förfall. Låt slaveriet försvinna och ni stryker Amerika från världskartan.

Så har slaveriet, därför att det är en ekonomisk kategori, alltid funnits bland folkens inrättningar. De moderna folken har helt enkelt förstätt att maskera slaveriet, medan de i Nya Världen införde det omaskerat.²

1 Marx, *Kapitalet, band 1*, på marxists.org.

2 Marx, *Filosofins elände*, på marxists.org.

Han hade alltså en grundläggande förståelse för slavarbetets centrala roll i den nationella och internationella ekonomin. Men hur var det med ras?

Trots att Marx inte har skrivit egna skrifter speciellt om ras, så kan man titta på hans brevväxling och överväganden om amerikanska inbördeskriget för att avgöra om han var så dogmatiskt inriktad på rent ekonomiska frågor som hans kritiker framställer det.

Man måste ställa sig frågan: om Marx begränsade och förenklade frågorna, hur kan man då förklara hans tveklösa stöd till och arbete i kampen för att avskaffa slaveriet bland svarta i England? Om Marx verkligen var ekonomiskt inskränkt så kunde han ha antagit att slaveri och kapitalism inte gick att förena, och helt enkelt ha väntat på att slaveriet skulle vittra bort. I sin tjocka marxistiska lunta *Black Reconstruction* [Svart återuppbyggnad] citerar W E B Du Bois ett långt stycke ur ett brev som Marx, i egenskap av ledare för Internationella arbetarförbundet, skrev till Abraham Lincoln 1864, mitt under inbördeskriget:

Kampen om territorierna som inledde denna epok, var det inte för att avgöra om den jungfruliga jorden i dessa enorma områden skulle vigas åt invandrarnas arbete eller vanöras av slavdrivarnas fnaskande? När en oligarki av 300.000 slavägare för första gången i världshistorien vågade skriva "Slaveri" på sitt väpnade upprors fanor just där tanken på en enda stor demokratisk republik först hade uppstått för knappt ett sekel sedan, just där den första deklARATIONEN av människans rättigheter utfärdades ... när kontrarevolutionen på just denna plats ... påstod att "slaveriet är en välgörande institution" ... och cyniskt förkunnade att ägandet av människor var "det nya uppbyggets hörnsten" ... då insåg Europas arbetarklasser omedelbart ... att slavägarnas uppror var en varningsklocka för ett allmänt heligt krig mot arbetarna ...

De ser det som ett förebud om den kommande tidsperioden att det föll på Abraham Lincoln, denne arbetarklassens hängivna son, att leda sitt land genom dessa oöverträffade strider för att rädda den fängslade rasen och återuppbygga samhällsordningen.³

Marx var inte bara personligen mot slaveriet och aktivt organiserad mot det, utan han resonerade också att slaveriet och den rasdiskrimineringen som härrörde ur det inte bara var ett problem för slavarna själva utan även för vita arbetare som hela tiden hotades att förlora sina jobb till slavarbetet.

Det betyder inte att vita arbetare nödvändigtvis var positivt inställda till slavarnas sak – huvuddelen av dem var inte det. Men Marx talade inte om medvetande utan om objektiva faktorer när han skrev i *Kapitalet*: "I Förenta Staterna lamslogs varje självständig arbetarrörelse, så länge slaveriet härskade i en del av republiken. Arbetare med vitt skinn kan inte frigöra sig, där arbetare med svart skinn blir brännmärkta."⁴

Dessutom förstod Marx även rasismens dynamik i modern mening – som ett sätt med hjälp av vilket arbetare med gemensamma, objektiva intressen också kunde bli dödsfiender på grund av subjektiva, men icke desto mindre verkliga, rasistiska och nationalistiska teorier. I en diskussion om spänningarna mellan irländska och engelska arbetare och med en nick åt situationen i USA mellan svarta och vita arbetare, skrev Marx:

varje handels- och industriort i England har nu en arbetarklass som uppdelats i två mot varandra fiendliga läger: engelska proletärer och irländska proletärer. De flesta av de engelska arbetarna hatar sina irländska konkurrenter, som sänker levnadsstandarden för alla landets arbetare. De känner sig som medlemmar av den *härskande* nationen, och i sin attityd mot irländarna förvandlar de sig därigenom till eftersägande hejdukar åt aristokraterna och kapitalisterna, som sålunda stärker sin makt över hela arbetarklassen. Mot den irländske arbetaren mobiliseras religiösa, sociala och nationella fördomar. Attityden påminner rätt mycket om den vita under-

3 Marx, *Letter to Abraham Lincoln*, på marxists.org.

4 Marx, *Kapitalet, band 1*, på marxists.org.

klassens hållning gentemot "niggrerna" i USA:s sydstater. Irländarna ger igen med samma mynt. De ser i sina engelska kamrater de engelska förtryckarnas medbrottslingar och enfaldiga redskap.

Pressen, kyrkan, skämttidningarna, kort sagt alla de medel de härskande klasserna har till sitt förfogande, gör vad de kan för att hålla denna antagonism vid liv och se till att den ytterligare intensifieras. Den utgör helt enkelt förklaringen till att den engelska arbetarklassen - trots sin rätt långt hunna organisation - alltjämt står så maktlös. Här ligger hemligheten bakom kapitalisternas förmåga att bevara och stärka sin makt, och det är man inom kapitalistklassen mycket väl medveten om.⁵

I detta citat kan man hitta en marxistisk teori om hur rasismen fungerade i det dåtida samhället, efter att slaveriet hade avskaffats. Marx betonade tre saker: för det första att kapitalismen gynnar den ekonomiska konkurrensen mellan arbetarna; för det andra att den härskande klassen använde den rasistiska ideologin för att splittra arbetarna sinsemellan; och slutligen att när en grupp av arbetare drabbas av förtryck så har det en negativ inverkan på hela klassen.

Hur den marxistiska teorin om rasismen utvecklades

Dessa frågor närmar sig marxismens kärna och börjar på allvar ta upp om marxismen underordnar politiska frågor under ekonomiska.

Så här beskrev Marx frågan om idéerna själva:

Produktionen av idéer och föreställningar, kort sagt av medvetande är från första början omedelbart sammanflätad med den materiella verksamheten och med den materiella kommunikationen mellan människorna – med det verkliga livets språk. Föreställningarna, tänkandet, den andliga kommunikationen mellan människor framstår här ännu som direkta resultat av deras materiella förhållanden ... Människorna är producenter av sina föreställningar, idéer o.s.v. ... Medvetandet kan aldrig vara något annat än det medvetna varat, och människans vara är hennes verkliga livsprocess.⁶

Det innebär inte att människor bara är robotar utan tankar, kreativitet, idéer eller makt, och att livet är en rak och fastslagen tillvaro. Människans aktioner eller passivitet påverkar och förändrar hela tiden omgivningen och världen runt oss. Men människans aktivitet formas av den materiella världen. Rasismen är ideologisk men den har en påtaglig innebörd i den verkliga världen. Att säga att rasismen är ideologisk gör den alltså inte på något sätt mindre viktig, men pekar på skillnaden mellan frågor om materiella förhållanden och medvetandet.

Det är otvivelaktigt så att en del inom den socialistiska och marxistiska traditionen – speciellt på 1800- och början av 1900-talet – antog att eftersom afrikanska amerikaner var överrepresenterade som arbetare så skulle en ren inriktning på klasskamp av sig själv befria svarta arbetare och fattiga från förtrycket. Men den marxistiska teorin rörande "frågan om svarta" har definitivt utvecklats sedan dess. Marxismen ska inte betraktas som en oföränderlig lära. Den är en vägledning till en samhällelig revolution och politiska handlingar, och har utvecklats av de på varandra följande generationerna av marxister.

Men teorin föregår inte de materiella och samhällliga förhållandena – den härrör ur dem. I mitten av 1920-talet, när hundratusentals afrikanska amerikaner tog sig till städerna i norr, tvingades socialister och kommunister fundera på hur de skulle förhålla sig till svarta arbetare i masskala – vilket de aldrig hade behövt göra tidigare. Den svarta revolutionären Claude McKay rapporterade som delegat till Kommunistiska internationalsen 1922:

5 Marx, "Brev till S Meyer och A Vogt", 9 april 1970, på marxists.org.

6 Marx, *Ur "Den tyska ideologin"*, på marxists.org.

När jag har umgåtts med kamraterna från Amerika har jag upplevt tecken på fördomar då vita och svarta kamrater har samlats. Det är det största hindret som kommunisterna i Amerika måste övervinna – innan de kan nå svarta med någon som helst radikal propaganda måste de först befria sig från de tankar de har haft om svarta.

Den ryske revolutionären Lenin ingrep omedelbart i det amerikanska kommunistpartiet och beordrade det att omedelbart inleda politisk agitation bland afrikanska amerikaner. Således sa kommunistpartiets grundningskongress 1919 endast: ”rasförtrycket av svarta är bara ett uttryck för deras ekonomiska slaveri och förtryck, som vart och ett förstärker det andra.” Efter att Lenin hade blandat sig i frågan förändrades kommunistpartiets sätt att närma sig frågan, och programmet från 1921 sa:

De svarta arbetarna i USA exploateras och förtrycks mer skoningslöst än någon annan grupp. De svarta i Södern har en historia i form av ett skräckvälde – förföljelser, våldtäkt och mord ... På grund av den organiserade arbetarrörelsens fiendliga politik mot svarta har de svarta miss-tröstat om hjälp från detta håll, och har antingen drivits in i arbetarfiendernas läger eller tvingats utveckla rena rasorganisationer som strävar efter rent rasmässiga mål. Arbetarpartiet kommer att stöda de svarta i deras kamp för frigörelse och kommer att hjälpa dem i deras kamp för ekonomisk, politisk och social jämlikhet ... Dess uppgift består av att helt och hållet riva ner den mur av rasfördomar som har utnyttjats för att skilja på svarta och vita arbetare, och förena dem i ett enda obrutet förbund av revolutionära krafter för att störta vår gemensamma fiende.

I början av 1940-talet hade tusentals svarta anslutit sig till kommunistpartiet. Hundratals miljoner färgade människor över hela världen inspirerades av Lenins skrifter om de förtryckta nationernas rätt att kämpa för sin frihet, och gjorde kommunismen till dominerande politisk ram för majoriteten av icke vita i världen. Lenin skrev:

Proletariatet måste bekämpa, att förtryckta nationer med våld hålls kvar inom ifrågavarande stats gränser, och detta betyder just att kämpa för självbestämmanderätt. Proletariatet måste kräva frihet till politiskt avskiljande för kolonierna och de av ”dess egen” nation förtryckta nationerna. I annat fall blir proletariatets internationalism tomma ord; varken förtroende eller klassolidaritet är möjliga mellan den förtryckta och den förtryckande nationens arbetare ...

Å andra sidan måste de förtryckta nationernas socialister särskilt försvara och genomföra en fullständig och obetingad enhet, däri inbegripen organisatorisk enhet, mellan den förtryckta och den förtryckande nationens arbetare. Utan detta är det omöjligt att hävda proletariatets självständiga politik och dess klassolidaritet med proletariatet i andra länder;⁷

Så det är en märklig anklagelse att marxismen inte kan inse kapitalismens rasistiska natur, samtidigt som den har blivit en politik som har väglett den stora majoriteten av icke vita nationella befrielse-rörelser på 1900-talet. Kritiken av marxismen förringar också hur mycket svarta revolutionärer och de svartas kamp själv formade och påverkade det marxistiska tänkande.

Således utvecklade C L R James, en svart revolutionär från Västindien och medarbetare till den ryske revolutionären Leo Trotskij, den marxistiska teorin när han 1948 – förutseende nog många år innan medborgarrättsrörelsen uppstod i den amerikanska södern – skrev:

För det första säger vi att de svartas kamp, de svartas oberoende kamp, har sin egen livskraft och giltighet, att den har djupa historiska rötter i USA:s förflutna och i dagens strider, att den har ett sammanhängande politiskt perspektiv som den i en eller annan utsträckning färdas mot, och allting visar att den idag färdas med hög fart och stor kraft.

För det andra säger vi att denna de svartas oberoende rörelse kan ingripa med våldsamt kraft i

⁷ Lenin, *Den socialistiska revolutionen och nationernas självbestämmanderätt*, på marxistarkiv.se, s 3.

landets övergripande sociala och politiska liv, trots det faktum att den förs under paroller om demokratiska rättigheter och inte nödvändigtvis leds varken av den organiserade arbetarrörelsen eller det marxistiska partiet.

För det tredje säger vi, och det är allra viktigast, att den kan ha ett starkt inflytande på det revolutionära proletariatet, att den kan ge ett stort bidrag till proletariatets utveckling i USA, och att den i sig själv är en beståndsdel i kampen för socialismen.

På detta sätt ifrågasätter vi alla försök att underordna de svartas oberoende kamp för demokratiska rättigheter eller knuffa den i bakgrunden. Det är vår ståndpunkt. Det var Lenins ståndpunkt för 30 år sedan. Det var Trotskijs ståndpunkt som han kämpade för under många år. Den har konkretiserats av den allmänna klasskampen i USA och de svartas fantastiska kamp.⁸

Frågan om vita arbetare

En stor del av diskussionen om marxism och ras handlar om den marxistiska teorin på ett riktigt sätt förstår rasfrågans centrala roll i det amerikanska samhället och utanför det. Men det debatten i grund och botten handlar om är de revolutionära marxisternas åsikter: för det första att vita arbetare inte har någon privilegierad ställning i detta land, för det andra att vita arbetare kan få ett revolutionärt medvetande, och för det tredje att det därmed är möjligt med en mångrasig och enad arbetarrevolution.

Marxister utgår från antagandet att alla arbetare är förtryckta under kapitalismen, men att vissa arbetare utsätts för särskilt mycket förtryck på grund av ytterligare diskriminering som rasism, sexism, homofobi, invandrarfientliga uppfattningar, religiöst förtryck, etc. I USA är alltså vita arbetare förtryckta, men inte i samma utsträckning som icke vita arbetare.

Förtrycket är bara ett ideologiskt verktyg för att splittra grupper av arbetare, men det har även materiella konsekvenser. På grund av rasismen var vita familjers medianinkomst 2006 över 50.000 dollar per år. För svarta var den just under 32.000 dollar. Enligt alla mått på livskvalitet i USA ligger vita högst och svarta lägst.

Marxister förnekar inte att dessa skillnader existerar, och inte heller förnekar vi att förtrycket innebär att livet för vissa arbetare faktiskt är värre än för andra. För marxister handlar det om orsaken till skillnaderna. Är olikheterna resultatet av att vita arbetare direkt vinner på förtrycket av svarta arbetare? Det vill säga, tjänar vita arbetare mer i medeltal på grund av att svarta arbetare tjänar mindre?

Om man godtar denna förklaring så bortser man från dem som drar mest nytta av löneskillnaderna – arbetsköpare och chefer. Att arbetsköparna lyckas utnyttja rasismen för att rättfärdiga svartas lägre löner innebär att alla arbetares löner minskar – arbetsköparna tar hand om skillnaden.

Det innebär inte att vi förnekar att vita arbetare får en del fördelar i det amerikanska samhället eftersom de är vita i ett rasistiskt samhälle. Om de inte skulle få några fördelar – och med det illusionen att systemet arbetar för dem – så skulle inte rasismen lyckas splittra svarta och vita arbetare.

Olikheterna och skillnaderna mellan arbetare hjälper till att skapa en förvrängd bild av verkligheten som förvandlar de särdrag som tillskrivs de förtryckta till en sorts ”sunt förnuft”, och i sin tur fördjupar dessa splittringar. Afrikanska amerikaner är fattigare, bor sämre, går i sämre skolor, lever kortare och lever överhuvudtaget under sämre förhållanden, vilket hjälper till att bibehålla bilden i vita arbetares sinnen att afrikanska amerikaner är underlägsna.

---

8 C L R James [J Meyer], *The Revolutionary Answer to the Negro Problem in the USA*, på marxists.org.

Men problemet med detta så kallade ”sunda förnuft” är att det grundar sig på ett yttre sken och inte når djupare och inte ger någon systematisk förklaring till de skillnader som finns i samhället. Istället skapar det vad Friedrich Engels var den förste att kalla ett ”falskt medvetande”.

Falskt medvetande är helt enkelt den härskande klassens ideologi som används för att förklara bort eller dölja den materiella verkligheten. Poängen är att vita arbetare, i den mån de godtar vitas överlägsenhet, bidrar till kapitalismens möjlighet att suga ut dem ännu mer. Den rent ”psykologiska” fördelen döljer den verkligt materiella nackdel som det rasistiska förtrycket hjälper till att förstärka.

Du Bois förklarade hur ”falskt medvetande” fungerade i Södern och varför en arbetarrörelse aldrig utvecklades där under efterdyningarna till slaveriet:

Frågan om ras betonades för att de besuttna skulle kunna få stöd från majoriteten av de vita arbetarna och öka möjligheterna att suga ut svarta arbetare. Men rasfilosofin kom som en nytt och fruktansvärt sätt att göra det omöjligt med proletär enhet och ett proletärt klassmedvetande. Så länge de vita arbetarna i Södern kan förmås att föredra fattigdom framför jämlikhet med svarta, precis så länge är det omöjligt med en arbetarrörelse i Södern.

För Du Bois var inte rasismen metafysisk, och inte heller existerade den självständigt från klassen. Dess framväxt är resultatet av en klass’ ansträngningar att hålla den andra från makten. Du Bois kom på den berömda formuleringen att fattiga vita fick en ”psykologisk lön” från rasismen – till skillnad från en materiell lön. Men den psykologiska lönen skulle få de vita arbetarna att känna sig överlägsna genom att inte vara svarta, även om de inte fick något materiellt som visade det.

Det leder fram till en fråga: om det inte är i de vita arbetarnas intresse att vara rasistiska, varför godtar de då rasistiska idéer? Men samma fråga kan ställas om alla grupper av arbetare. Varför godtar män sexistiska idéer? Varför godtar svarta arbetare rasistiska invandrarfientliga idéer? Varför tycker många svarta västindiska arbetare och afrikanska invandrare att svarta amerikaner är lata? Varför godtar amerikanska arbetare av alla raser många rasistiska idéer om araber och muslimer? Om de flesta människor håller med om att det vore i alla arbetargrupperns intresse att vara mer enade än splittrade, varför accepterar arbetare då reaktionära idéer?

Det finns två huvudorsaker. Den första är konkurrensen. Kapitalismen verkar under en lag om falsk brist, som helt enkelt innebär att man säger till oss att saker och ting inte räcker till åt alla så vi måste tävla med varann om bostäder, utbildning, jobb och allt annat som uppskattas i samhället. Även om bristen är falsk så är konkurrensen verklig, och arbetare som kämpar om dessa saker för att göra det bättre för sig själva och sina familjer är ofta beredda att tro det värsta om andra arbetare för att rättfärdiga varför de ska ha något och inte de andra.

Den andra orsaken är, som Marx skrev i *Tyska ideologin*, att de idéer som dominerar i ett samhälle är den härskande klassens idéer. Vi lever i ett rasistiskt samhälle, och därför har människor rasistiska idéer. En viktigare fråga är om dessa idéer kan förändras eller inte. Tack vare att samhällets ”förhärskande idéer” kolliderar med människors verklighet är arbetarnas medvetande både flytande och motsägelsefullt. Även om media exempelvis hela tiden översvämmar folk med bilder på svarta som brottslingar eller socialbidragstagare, så motsäger människors erfarenheter av svarta på arbetet fullständigt denna stereotyp.

Den italienska marxisten Antonio Gramsci förklarade fenomenet med ett blandat medvetande så här:

Den aktiva massmänniskan handlar praktiskt men har ingen klar teoretisk förståelse för sitt praktiska handlande, som i den mån den förändrar världen ändå innebär en förståelse av den. Hans teoretiska medvetande kan ... historiskt stå i motsättning till hans handlande.

Man kan nästan säga att han har två teoretiska medvetanden (eller ett motsägelsefullt medvetande): ett som är underförstått i hans handlande och som i själva verket förenar honom med alla

arbetskamrater under den praktiska omvandlingen av den verkliga världen, och ett ytligt uttalat eller verbalt som han har ärvt från det förflutna och anammat på ett okritiskt sätt. Personen är egendomligt sammansatt: den innehåller element från stenåldern och mer avancerade vetenskapliga principer, fördomar [från] alla tidigare historiska perioder på lokal nivå och aningar om en framtida filosofi som kommer att vara hela den enade människorasens filosofi.⁹

Huruvida en grupp av arbetare har ett reaktionärt, blandat eller revolutionärt medvetande eller ej förändrar inte deras objektiva och verkliga roll som utsugna och förtryckta arbetare. Frågan om medvetandet påverkar bara om arbetarna är i stånd att på ett grundläggande sätt förändra denna roll med hjälp av kollektiva handlingar eller inte.

Bara för att vita arbetare, för att ta ett specifikt exempel, ibland helt och fullt godtar reaktionära idéer om afrikanska amerikaner, så förändrar detta inte det objektiva faktum att majoriteten av fattiga i USA är vita, majoriteten utan sjukvårdsförsäkring är vita och majoriteten av hemlösa är vita. Även om svarta och latinos påverkas förhållandevis mer av dagens amerikanska ekonomiska verklighet, så är det – i ett land som är mer än 65% vitt – en verklighet som de delar med majoriteten av de vita arbetarna.

Denna delade verklighet visar vilka möjligheter det finns till enad kamp för att förbättra alla arbetares villkor. Men om vi förlorar kampen mot rasismen så undergrävs på samma sätt det övergripande målet om en arbetarrevolution. Som Du Bois sa i *Black Reconstruction* om nederlaget för återuppbyggnadspolitiken efter inbördeskriget, som under en kort period försvarade de befriade slavarnas rättigheter med hjälp av de federala regeringarnas makt:

De politiska framgångar som läran om rasåtskillnad (som fällde återuppbyggnaden genom att ena plantageägare och fattiga vita) uppnådde, överträffades vida av dess häpnadsväckande ekonomiska resultat.

Teorin om arbetarklassens enhet vilar på antagandet att arbetarna, trots intern avundsjuka, kommer att enas på grund av sitt motstånd mot kapitalisternas utsugning. Även om en del av den fattiga vita arbetarklassen identifierade sig med plantageägarna och så småningom trängde undan dem, skulle enligt denna teori plantageägarnas intressen vara rakt motsatta den stora massan av vita arbetares intressen och givetvis även de svarta arbetarnas. Det skulle samla vita och svarta arbetare i en enda klass och påskynda en gemensam kamp för högre löner och bättre arbetsförhållanden.

De flesta människor inser inte i hur stor utsträckning detta misslyckades i Södern, och det misslyckades därför att rasteorin kompletterades av en noggrant planerad och långsamt utvecklad metod som drev in en så stor kil mellan vita och svarta arbetare att det idag knappast finns två arbetargrupper i världen med praktiskt taget identiska intressen som hatar och fruktar varandra så djupt och envist och är så splittrade att ingendera av dem ser några gemensamma intressen.¹⁰

Marxismen och det svarta USA idag

Det har aldrig funnits större behov av ett revolutionärt alternativ till kapitalismens misslyckande än idag. Valet av Barack Obama kom 40 år efter antagandet 1968 av Civil Rights Act, den sista delen av medborgarrättslagstiftningen från medborgarrättsperioden på 1960-talet. Trots den enorma förändring av inställningen till raser som symboliseras med valet av en svart president i ett land som till stor del byggts upp på förslavandet av svarta, så är förhållandena för en enorm majoritet av afrikanska amerikaner idag fortfarande besvärliga.

⁹ Antonio Gramsci, *Selected Prison Notebooks*, s 333.

¹⁰ W E B Du Bois, *op cit*.

Under nästan två år har arbetslösheten bland svarta legat mellan 15 och 17%. Nästan 20% av afrikanska amerikaner under 65 års ålder är utan sjukvårdsförsäkring jämfört med 15% i resten av befolkningen. Enligt Center for Responsible Lending [Centrum för ansvarsfullt lånande] är det 76% större sannolikhet att ett hem som ägs av en afrikansk amerikansk familj eller en latinofamilj kommer att drabbas av utmätning jämfört med om det ägs av en vit familj.

Utplånandet av egna hem bland afrikanska amerikaner hotar att vidga klyftan ännu mer vad gäller familjernas sammanlagda tillgångar. 2007 hade en genomsnittlig vit familj tillgångar på mer än 170.000 dollar jämfört med mindre än 29.000 dollar för afrikanska amerikaner och latinos. Mer än 25% av svarta och latinos försmäktar under den officiella fattigdomsgränsen, och mer än en tredjedel av svarta och latinobarn lever i fattigdom.

Dessa bedrövliga siffror bevisar rasismens och diskrimineringens fulla effekt i USA och de har ingen ände. Men även om förhållandena i hela det svarta USA hotar att utplåna de ekonomiska framsteg som medborgarrättsrörelsen möjliggjorde, så möter miljontals vita arbetare sina svarta bröder och systrar på väg neråt. Tiotals miljoner vita arbetare sitter fast i långvarig arbetslöshet utan sjukvårdsförsäkring och i väntan på att deras hem ska mätas ut.

Således är frågan om svarta, latinos och vita enhet inte abstrakt eller akademisk, utan måste vara en konkret diskussion om hur man ska gå framåt tillsammans.

Under större delen av 1900-talet har den lagliga rasismen både i norr och söder skapat en spänningsfylld allians över klassgränserna i det afrikanska amerikanska samhället, inriktad på frihet och jämlik behandling. De juridiska frukterna av denna allians var de medborgerliga rättigheter som rörde undan hindren för framsteg för en liten del av det svarta USA. Förvisso är den "svarta medelklassen" svagt underbyggd, skör och för många bara en eller två lönecheckar från att vara bortglömd, men det finns definitivt en mer stabil och lysten svart elit, och deras mål och strävanden är en styggelse för den stora massan av svartas framtid.

Ingen seriös marxistiskt organisation kräver att svarta och latinoarbetare sätter sin kamp på sparlåga medan man först för någon sorts mytisk klasskamp. Denna omöjliga formulering grundar sig på den löjliga uppfattningen att arbetarklassen är vit och manlig, och därmed oförmögen att ta upp frågor om ras, klass och kön. I själva verket är den amerikanska arbetarklassen kvinnlig, av invandrabakgrund, svart och vit. Invandrarfrågor, könsfrågor och antirasism *är* arbetarfrågor, och att inte se det är att arbeta med en fullkomligt otidsenlig syn på arbetarklassen.

Verkligt marxistiska organisationer inser att det enda sättet att så småningom uppnå enhet inom arbetarklassen är att kämpa för enhet idag och varje dag. Arbetarna kommer aldrig att ena sig och kämpa om statsmakten om de inte kan ena sig idag och kämpa om krav på sina arbetsplatser. Om de vita arbetarna inte vinnas för antirasismen idag så kommer de aldrig att ena sig med svarta arbetare för en revolution imorgon. Om inte svarta arbetare vinnas för att kämpa mot den invandrarfientliga rasismen idag, så kommer de aldrig att ena sig med latinoarbetare för en revolution imorgon.

Det var därför Lenin sa att det revolutionära parti som grundar sig på marxismen måste vara "de förtrycktas folkledare", villigt att kämpa mot förtryck av alla folkgrupper, oavsett vilken klass de drabbade tillhör. Och trots den nedsättande antimarxismen från akademiker och till och med vissa som anser sig tillhöra vänstern, så stämmer därför tanken att marxismen inte har deltagit i kampen mot rasism i USA och över hela världen inte med historien och arvet från de svarta revolutionärer som såg marxismen som en strategi för frigörelse och befrielse.

Utmaningen idag är att återigen göra den revolutionära marxismen närvarande under diskussionen hur man ska få stopp på den sociala katastrof som breder ut sig i svarta samhällen över hela USA.